

Warszawa, 9 kwietnia 2021 r.

Wytyczne Głównego Lekarza Weterynarii w sprawie warunków wydawania zgody PLW na przemieszczanie drobiu z obszaru zapowietrzonego albo zagrożonego, wyznaczonych w związku z wystąpieniem ogniska wysoce zjadliwej grypy ptaków u drobiu, do uboju, postępowania z mięsem otrzymanym z tych zwierząt i jego znakowania oraz postępowania z otrzymanymi ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego.

Warunki przemieszczenia drobiu z gospodarstwa położonego w obszarze zapowietrzonym lub obszarze zagrożonym do wyznaczonej rzeźni w celu natychmiastowego poddania ubojowi.

Wymagania dotyczące gospodarstwa pochodzenia.

Wydanie, w drodze decyzji administracyjnej, **zgody na transport** drobiu z gospodarstwa położonego w obszarze zapowietrzonym lub obszarze zagrożonym do rzeźni wyznaczonej przez powiatowego lekarza weterynarii (PLW) w celu natychmiastowego uboju może mieć miejsce po spełnieniu poniższych warunków.

1. W gospodarstwie pochodzenia:

- a) urzędowy lekarz weterynarii przeprowadził badanie kliniczne drobiu w okresie 24 godzin przed wysłaniem go do uboju,
- b) próbki, jeżeli to konieczne, zostały pobrane do badań laboratoryjnych w okresie krótszym niż 48 godziny przed wywozem do rzeźni i uzyskano wyniki wykluczające zakażenie wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków.

2. Zgodnie z opinią naukową Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA), tj. *Scientific Opinion on the assessment of the control measures of the category A diseases of Animal Health Law: Highly Pathogenic Avian Influenza, EFSA Journal 2021;19(19):6372*, postępowanie przed przemieszczeniem uzależnione jest od gatunku utrzymywanego drobiu:

- w przypadku klinicznie zdrowych stad drobiu grzebiącego (tzn. kurcząt brojlerów i indyków rzeźnych) rekomendowane jest badanie kliniczne w dniu wysyłki drobiu do rzeźni i jeśli badanie kliniczne oraz rejestr wyników produkcyjnych nie wykażą odchylenia od normy, nie jest konieczne wykonywanie badań laboratoryjnych;

- w przypadku stad drobiu wodnego (kaczki, gęsi) oprócz badania klinicznego oraz analizy rejestrów produkcyjnych wymagane jest przeprowadzenie badań laboratoryjnych.

3. PLW przeprowadził analizę ryzyka uwzględniającą poziom bioasekuracji gospodarstwa pochodzenia, w tym:
- a) czy rejestry produkcyjne nie wskazują na zaburzenia stanu zdrowia drobiu, np. spadek pobierania wody i paszy, zwiększony poziom upadków na fermie,
 - b) czy drób utrzymywany jest w kurnikach lub innych pomieszczeniach w sposób uniemożliwiający kontakt z drobiem utrzymywanym w innych gospodarstwach oraz minimalizujący ryzyko kontaktu z dzikimi ptakami,
 - c) czy przy wejściach i wjazdach do gospodarstwa oraz wyjściach i wyjazdach z gospodarstwa oraz przy wejściach i wyjściach z i do pomieszczeń, w których utrzymywany jest drób, zostały umieszczone maty dezynfekcyjne oraz czy są one w odpowiedni sposób nasączone właściwym środkiem dezynfekcyjnym w ilości i stężeniu zapewniającym jego skuteczność zgodnie z zaleceniami producenta produktu biobójczego,
 - d) stosowanie środków bezpieczeństwa biologicznego przez osoby w gospodarstwie, w celu wykluczenia rozprzestrzeniania się grypy ptaków, w tym:
 - stosowanie przez osoby wchodzące do budynków inwentarskich, w których jest utrzymywany drób, odzieży ochronnej oraz obuwia ochronnego, przeznaczonych do użytku wyłącznie w danym budynku - w przypadku ferm, w których drób jest utrzymywany w systemie bezwybiegowym,
 - stosowanie przez osoby wykonujące czynności związane z obsługą drobiu zasad higieny osobistej, w tym mycie rąk przed wejściem do budynków inwentarskich,
 - oczyszczanie i odkażanie sprzętu i narzędzi używanych do obsługi drobiu przed każdym ich użyciem,
 - powstrzymanie się przez osoby, które w ciągu ostatnich 72 godzin uczestniczyły w polowaniu na ptaki łowne, od wykonywania czynności związanych z obsługą drobiu,
 - e) czy zachodzą inne przesłanki wskazujące na konieczność wykonania badań laboratoryjnych w celu wykluczenia wirusa wysoce zjadliwej grypy ptaków.
4. Ustalenie stanu faktycznego przed wydaniem zgody na przemieszczenie drobiu z gospodarstwa pochodzenia do rzeźni powinno opierać się na przeprowadzeniu kontroli w gospodarstwie pochodzenia ptaków. Podczas kontroli należy ustalić zdrowotność stada w okresie inkubacji choroby wynoszącym 21 dni, ze szczególnym uwzględnieniem poprzedzających 7 dni przed datą planowanej wysyłki.
5. Badanie kliniczne drobiu należy **przeprowadzić w każdej jednostce produkcyjnej w gospodarstwie pochodzenia drobiu** (w każdym obiekcie, w którym utrzymywany jest drób). W ramach badania klinicznego należy ocenić ogólny stan zdrowia drobiu, w tym szczególnie występowanie objawów klinicznych wskazujących na możliwość wystąpienia wysoce zjadliwej grypy ptaków, takich jak: duszność, sinica, wybroczynowość, drgawki, skręty szyi,

paraliż nóg i skrzydeł, niezdolność ruchów, biegunka, spadek nieśności, składanie jaj o miękkich skorupkach (jeśli dotyczy).

6. Jeżeli konieczne jest przeprowadzenie badań laboratoryjnych, próbki pobiera się:
 - w okresie krótszym niż 48 godzin przed opuszczeniem przez drób gospodarstwa pochodzenia;
 - co najmniej 60 wymazów z tchawicy lub jamy ustno-gardłowej od drobiu przeznaczonego na ubój z każdej jednostki produkcyjnej (z każdego obiektu, w którym utrzymywany jest drób przeznaczony do wysyłki).
7. PLW właściwy dla gospodarstwa pochodzenia zwraca się do PLW właściwego dla rzeźni o wyrażenie zgody na przyjęcie ptaków, informując o planowanym terminie transportu i przekazując mu kopię wniosku strony. PLW właściwy dla rzeźni wyraża, w trybie art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego*, w drodze postanowienia zgodę na przyjęcie ptaków. W pouczeniu postanowienia powinny być zawarte warunki dotyczące uboju, o których mowa w § 14 rozporządzenia MRiRW z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie zwalczania grypy ptaków.

Wymagania dotyczące transportu drobiu do wyznaczonej rzeźni:

- a) drób pochodzący z gospodarstw położonych w obszarze zapowietrzonym musi być transportowany do wyznaczonej rzeźni środkami transportu zaplombowanymi przez PLW lub pod jego nadzorem; w ramach nadzoru PLW uzgadnia z przewoźnikiem trasę przewozu;
- b) środek transportu niezwłocznie po zakończeniu transportu drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego powinien być poddany czyszczeniu i odkazaniu pod nadzorem PLW,
- c) drób pochodzący z gospodarstw położonych w obszarze zagrożonym transportowany jest na zasadach ogólnych (nie ma konieczności plombowania środka transportu).

Wymagania dotyczące przyjęcia drobiu w rzeźni, warunków uboju oraz postępowania z pozyskanym mięsem.

1. Rzeźnia, w której będzie dokonywany ubój drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego lub zagrożonego musi zostać wyznaczona przez PLW właściwego dla gospodarstwa pochodzenia drobiu. Wyznaczenie to należy rozumieć jako wskazanie miejsca docelowego dla transportu drobiu, zawarte w decyzji administracyjnej powiatowego lekarza weterynarii właściwego dla miejsca pochodzenia zwierząt w sprawie zgody na transport. Wyznaczenie to nie stanowi urzędowego potwierdzenia spełniania przez zakład warunków weterynaryjnych dla uboju drobiu z obszaru zapowietrzonego lub zagrożonego.
2. PLW właściwy ze względu na położenie rzeźni wydał w drodze postanowienia zgodę na przyjęcie drobiu, o której mowa w pkt. 7 wymagań dotyczących gospodarstwa pochodzenia.

3. PLW upewnił się, iż:
- a) zakład, do którego będzie dostarczony do uboju drób pochodzący z obszaru zapowietrzonego posiada możliwość przetworzenia mięsa pozyskanego z ww. drobiu zgodnie z przepisami rozporządzenia MRiRW z dnia 21 października 2016 r. w sprawie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego pochodzących z obszaru podlegającego ograniczeniom w zakresie zdrowia zwierząt, przy zastosowaniu jednej z poniżej wymienionych metod o skuteczności rozpoznanej dla wyeliminowania czynnika chorobotwórczego grypy ptaków:
 - obróbka cieplna w hermetycznie zamkniętym opakowaniu przy wskaźniku sterylizacji F_0 w wysokości co najmniej 3,00;
 - obróbka cieplna przeprowadzona w temperaturze co najmniej 70°C, którą uzyskuje się wewnątrz mięsa;
 - obróbka cieplna przeprowadzona w temperaturze co najmniej 80°C, którą uzyskuje się wewnątrz mięsa.
 - b) w przypadku gdy zakład, w którym planowany jest ubój drobiu z obszaru zapowietrzonego, nie jest zakładem zintegrowanym i nie ma możliwości poddania mięsa obróbce, zakład do którego zostanie przewiezione mięso po uboju, posiada takie możliwości przy spełnieniu wymagań dotyczących oddzielnego transportu i przechowywania tego mięsa.
4. Obróbkę mięsa, o której mowa powyżej, przeprowadza zakład, który został wyznaczony przez właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii, w drodze decyzji, do przeprowadzenia tej obróbki, zgodnie z § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia z dnia 21 października 2016 r. w sprawie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego pochodzących z obszaru podlegającego ograniczeniom w zakresie zdrowia zwierząt.
5. W wyznaczonej rzeźni urzędowy lekarz weterynarii przeprowadza szczegółowe badanie przedubojowe drobiu z obszaru zapowietrzonego, tj. badaniu podlegają wszystkie ptaki (badanie nie może być ograniczone do reprezentatywnej próby ptaków). Natomiast badanie drobiu z obszaru zagrożonego może być ograniczone do reprezentatywnej próby ptaków z każdego stada drobiu.
6. Do czasu uboju drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego, jest on trzymany w sposób zapewniający brak kontaktu z innym drobiem, a ubój tego drobiu w rzeźni zostanie przeprowadzony w odrębnym cyklu produkcyjnym lub w innym czasie niż ubój innego drobiu.
7. W wyznaczonej rzeźni urzędowy lekarz weterynarii przeprowadza badanie poubojowe drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego lub zagrożonego zgodnie z przepisami o produktach pochodzenia zwierzęcego.
8. Po poddaniu ubojowi drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego, rzeźnia powinna zostać oczyszczona i odkażona zgodnie z w § 14 ust. 3 rozporządzenia MRiRW z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie zwalczania grypy ptaków.

9. Mięso pozyskane z drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego poddaje się przetworzeniu przy zastosowaniu jednej z metod wymienionych w punkcie 3, o skuteczności rozpoznanej dla wyeliminowania czynnika chorobotwórczego grypy ptaków, które zostały określone w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2016 r. w sprawie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego pochodzących z obszaru podlegającego ograniczeniom w zakresie zdrowia zwierząt.
10. Musi być zapewniona identyfikowalność świeżego mięsa, które będzie poddane ww. obróbce. Zakład musi mieć opracowaną i wdrożoną procedurę umożliwiającą natychmiastową identyfikację tego mięsa.
11. Pozyskiwanie, rozbiór, transport, przechowywanie lub przetwarzanie świeżego mięsa pozyskanego z drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego, odbywa się w sposób zapewniający brak kontaktu z mięsem drobiowym przeznaczonym na rynek wewnętrzny lub rynki państw trzecich.
12. Opakowania mięsa drobiowego pozyskanego z drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego znakuje się specjalnym znakiem identyfikacyjnym, który:
 - a) ma kształt owalny o szerokości 6,5 cm oraz wysokości 4,5 cm oraz zawiera:
 - w górnej części – litery PL,
 - na środku – weterynaryjny numer identyfikacyjny zakładu,
 - w dolnej części – litery WEprzy czym wysokość liter PL oraz WE wynosi co najmniej 0,8 cm, a wysokość weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego zakładu – co najmniej 1 cm;
 - b) przestemplowuje się znakiem składającym się z 2 linii ukośnych przecinających się pod kątem prostym, z punktem skrzyżowania w środku pieczęci, tak aby informacje zawarte w tym znaku były czytelne (znak przeciętych linii musi być nałożony na znak z WNI);
 - c) jest наносzony pod bezpośrednim nadzorem urzędowego lekarza weterynarii.
13. PLW właściwy ze względu na miejsce położenia rzeźni informuje PLW właściwego dla gospodarstwa pochodzenia drobiu, o poddaniu ubojowi drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego lub zagrożonego.
14. W przypadku, o którym mowa w pkt 3 lit. b, PLW właściwy ze względu na miejsce położenia zakładu obróbki informuje PLW właściwego dla rzeźni o poddaniu obróbce mięsa zgodnie z przepisami rozporządzenia MRiRW z dnia 21 października 2016 r. w sprawie produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego pochodzących z obszaru podlegającego ograniczeniom w zakresie zdrowia zwierząt.
15. Opakowania mięsa pozyskanego z drobiu pochodzącego z obszaru zagrożonego znakuje się owalnym znakiem identyfikacyjnym zgodnie z załącznikiem II, sekcją I rozporządzenia 853/2004 PE i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do

żywności pochodzenia zwierzęcego, a świeże mięso może być umieszczane na rynku wewnątrzspółnotowym.

Wymagania dotyczące postępowania z ubocznymi produktami pochodzenia zwierzęcego.

1. Uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego (UPPZ) powstające w wyniku uboju drobiu pochodzącego z obszaru zapowietrzonego, należy kategoryzować zgodnie z przepisami *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009*, więc mogą stanowić materiał kategorii 3, sporadycznie 2 lub 1 (np. zawierające pozostałości substancji w ilościach przekraczających ich dozwolony poziom).

Powstałe UPPZ muszą zostać przetransportowane z rzeźni bezpośrednio do zakładu przetwórczego odpowiedniej kategorii, znajdującego się na terytorium Polski.

Zakład przetwórczy powinien zapewnić obróbkę UPPZ przy użyciu jednej z metod określonych w rozdziale III załącznika IV *rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011*.

Standardowe metody przetwarzania:

	Rozdrobnienie (mm)	Temperatura (°C)	Czas (min)	Ciśnienie (bar)
Metoda 1 (sterylizacja ciśnieniowa)	50	133	20	3
Metoda 2	150	100 110 120	125 120 50	atmosferyczne
Metoda 3	30	100 110 120	95 55 13	atmosferyczne
Metoda 4	30	100 110 120 130	6 13 8 3	atmosferyczne
Metoda 5	20	80 100	120 60	atmosferyczne
Metoda 7	Dowolna metoda przetwarzania dopuszczona przez właściwy organ.			

Wymienione w tabeli temperatury wnętrza mogą być dla poszczególnej metody osiągane kolejno lub poprzez jednoczesne wystąpienie wymienionych okresów.

Istnieje również możliwość przekazania w/w UPPZ do zakładu przetwórczego prowadzącego obróbkę przy użyciu metody nr 7, po uzgodnieniu z PLW właściwym dla zakładu przetwórczego. Niemniej jednak obróbka termiczna powinna gwarantować osiągnięcie temperatury minimalnej 70°C wewnątrz produktu (opracowanie PIWet-PIB w Puławach z dnia 19.03.2021 r.).

Ponadto istnieje możliwość przekazania UPPZ kat. 3 do zakładów produkujących przetworzone karmy dla zwierząt domowych zgodnie z warunkami określonymi w pkt. 3 rozdział II zał. XIII rozporządzenia Komisji (UE) nr 142/2011. Niemniej jednak obróbka termiczna powinna gwarantować osiągnięcie temperatury minimalnej 70°C wewnątrz produktu (opracowanie PIWet-PIB w Puławach z dnia 19.03.2021 r.).

Produkty pochodne otrzymane w wyniku obróbki termicznej mogą zostać dopuszczone do obrotu bez ograniczeń.

Należy zaznaczyć, że UPPZ wszystkich kategorii mogą również być przekazywane do unieszkodliwienia w spalarniach/współspalarniach.

Wysyłka UPPZ z rzeźni do przekształcenia termicznego powinna odbywać się w porozumieniu z PLW właściwym dla zakładu przeznaczenia:

- PLW właściwy dla rzeźni informuje telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej PLW właściwego dla zakładu przetwórczego o wysyłce UPPZ,
- PLW właściwy dla zakładu przetwórczego informuje telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej PLW właściwego dla rzeźni o dotarciu UPPZ do miejsca przeznaczenia.

2. Kategoryzacja oraz postępowanie z UPPZ powstającymi w wyniku uboju drobiu pochodzącego z obszaru zagrożonego, odbywa się na zasadach ogólnych, zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 oraz rozporządzeniem Komisji (UE) nr 142/2011.

HOŹNY LEKARZ WETERYNARII
dr Bogdan Konopka

